

Do's en don'ts voor leerling-verpleegkundigen

vooroordelen van stagiaires

tekst:
Sandra Hansma
fotografie:
Frank Muller

Een stagiaire start met competenties, maar ook met vooroordelen over het vak 'verplegen'. Wij vroegen ervaringsdeskundigen naar de zes do's en don'ts voor leerling-verpleegkundigen.

1

'Een verpleegkundige mag niet huilen'

Meehuilen met een patiënt, of later in de teampost. Stagiaires denken vaak dat dit niet professioneel is. Of mag het wel?

Ans Detert Oude Weme, hoofd ic van de Ziekenhuisgroep Twente, locatie Twenteborg, ziet geen probleem. 'Ik ben blij met een huilbui. Dan weet ik dat je een mens bent. Stagiaires komen nu eenmaal erg jong in niet-alledaagse situaties terecht. En als je dan niet af en toe huilt, word je ziek. Geleidelijk zul je leren dat één keer een traan laten heel normaal is. Natuurlijk moet je niet in huilen uitbarsten. Dan weet de patiënt het ook niet meer.'

Verpleegkundedocent Hans Baltussen van het ROC Nijmegen herinnert zich dat er vroeger niet over indringende zaken werd gesproken en emoties minder getoond werden op de werkvloer. 'Maar volgens mij haakten daardoor meer leerlingen af.' Hij hanteert nu de incidentmethode. 'Daarbij pluizen ze een praktijksituatie uit met klasgenoten en bespreken ervaringen en gevoelens.' Baltussen geeft als tip bij het omgaan met emoties: 'Geef aan: Ik ben stagiaire en ik vind dit moeilijk. Maak emoties

bespreekbaar bij je praktijkbegeleider of docent. Maar praat er ook thuis over.'

2

'Vertel nooit privéverhalen aan de patiënt'

Als een patiënt zijn hart uitstort, luistert de verpleegkundige. Je vat zijn of haar gedachten samen. Jouw ervaringen doen er niet toe in dit gesprek. Althans, zo denken veel leerlingen erover. Verpleegkundedocent Hans Baltussen vindt het belangrijk dat je in de rol van hulpverlener blijft. 'Er is geen protocol dat de grens aangeeft. Een goede pleeg voelt welke verhalen steunen en welke de patiënt belasten.' Patty Ewalts, laatstejaars verpleegkundige niveau 4, denkt dat een eigen ervaring vertellen kan bijdragen aan een positief gevoel bij de patiënt: 'In sommige gevallen laat je de patiënt daarmee voelen dat je hem begrijpt.'

3

'De uitdaging van het vak ligt in de techniek'

Veel leerlingen denken: dat wassen doen we er even bij. Verplegen draait om de verpleegtechnische handelingen.

Patty Ewalts is het daar wel mee eens. 'Basiszorg hoort erbij. Maar naarmate

je langer verpleegt, wordt basiszorg bijzaak.' Hbo-v docent Mathilde Bos van de Hogeschool Utrecht reageert geschokt. 'Ik kan wel huilen om zo'n stelling. Wassen kan voor jou bijzaak zijn, maar voor een patiënt is het zó belangrijk. Een professionele verpleegkundige stelt tijdens de ADL het gehele behandelplan bij.'

Ook Ans Detert Oude Weme is het niet eens met de stelling. 'Op een ic red je levens met techniek. Met technische zorg bewaken en ondersteunen we de vitale functies. Maar op een ic liggen óók patiënten die bang zijn. Het gaat dus óók om de zorg er omheen, waarbij basiszorg altijd terugkomt. Denk aan het toepassen van wisselgigging. Doorliggen kan fataal zijn.'

4

'Een onwetende stagiaire is vervelend'

Leerling-verpleegkundigen krijgen op school voortdurend te horen dat ze 'zelfstandig' moeten werken. Op de afdeling is een begeleider vaak heel druk. Daarom lost de stagiaire het liefst haar eigen problemen op.

Patty Ewalts: 'Onzekere stagiaires vragen minder. Die willen inderdaad niet lastig zijn. En sommige begeleiders geven geen of kort antwoord. Dan houd je snel op met vragen stellen. Ik pluis zelf de ziektebeelden en medicijnen uit, zodat ik niet zoveel hoeft te vragen.'

Mathilde Bos herkent dit vooroordeel: 'Leerlingen voelen zich continue beoordeeld op wat ze weten en willen veel bewijzen. Maar ze worden juist beoordeeld op wat ze leren.' Ans Detert Oude Weme ervaart vragende stagiaires

als positief: 'Door die vragen, ga je ze vertrouwen.'

'Ik moet nooit alleen met patiënten op pad gaan'

Herkenbaar: Een stagiaire brengt een stabiele patiënt naar de röntgen om een longfoto te laten maken. Maar hoe redt zij zich bij een onverwachte reanimatie en mag dit juridisch? Mathilde Bos meent: 'Van een stagiaire mag je niet verwachten dat ze een reanimatie kan leiden, maar wel dat ze hulp regelt.' Collega-docent Hans Baltussen pleit voor een grondige voorbereiding. 'De eerste stagedag moet een student het calamiteitenprotocol leren, met onder meer de vraag: welk nummer bel je bij een reanimatie? Daarna kan een stagiaire alleen op pad.'

Leerling Patty Ewalts vertelt: 'Het komt inderdaad regelmatig voor dat stagiaires op pad gaan met een patiënt. In principe kun je als leerling reanimeren. Maar in zo'n situatie moet blijken of je handelt of niet. Je bent natuurlijk kwetsbaarder zonder je collega's.'

Jurist en docent Peter Simons stelt: 'Nederlandse ziekenhuizen zijn gebonden aan de Kwaliteitswet Zorginstellingen. Personeel moet zo geschoold zijn, dat zij de zorg doelmatig en patiëntgericht kunnen aanbieden. Stagiaires mogen daarom met een patiënt op pad, mits zij in onvoorziene situaties adequaat kunnen handelen of onmiddellijk hulp regelen.'

'Ik hoef geen onregelmatige diensten te draaien'

Sommige leerling-verpleeg-

'Vragen stellen moet!' Ervaren verpleegkundigen vinden het juist prettig als een stagiaire door vragen te stellen aangeeft met haar ontwikkeling bezig te zijn.

kundigen hebben zaterdagbaantjes om de huur te betalen. Of ze hebben nog geen rijbewijs en zijn afhankelijk van bustijden. Onhandig, als je 's avonds om half twaalf moet beginnen. Mag je aandacht vragen voor privé-wensen?

Mathilde Bos meent dat leerling-verpleegkundigen er geen baantjes bij kunnen hebben: 'Studie vereist energie en reflectie. Als je moe bent door je andere werk, wordt stagelopen overleven in plaats van leren.' Ook Patty Ewalts vindt dat een bijbaan het leerproces niet in de weg mag staan. 'Naar mijn mening moeten laatstejaars stagiaires alle diensten kunnen draaien. Je moet die onregelmatigheid leren kennen.'

Ans Detert Oude Weme laat stagiaires overdag beginnen. 'Om het dagritme, basiszorg en de hectiek van overdag te leren kennen. Daarna volgen de nachtdiensten, want je moet ook gevoeld hebben wat een nacht met zieke mensen met je doet.' Problemen met het vervoer legt Detert Oude Weme direct terug bij de stagiaire. 'Verantwoorde-

lijkheid, daar draait ons vak om. Stagiaires kunnen googlend alles vinden, dus ook eigen vervoer regelen.' ■

Is er verschil tussen stagiaires uit Nederland en uit Vlaanderen?

Johnny Segers is verpleegkundige A1 (hbo-v) in het Universitair Ziekenhuis Antwerpen. Hij begeleidt zowel Vlaamse als Nederlandse studenten. Segers bemerkt subtiele verschillen. 'Nederlandse studenten zijn opener bij problemen en vragen meer. Maar ze missen specifieke praktijkervaring, doordat ze in verschillende werkvelden stage lopen. Vlaamse studenten zijn heel gedisciplineerd opgeleid. Zij starten met een grotere theoretische achtergrond. Nederlands onderwijs is meer vraaggestuurd. Hierdoor is misschien minder tijd voor theoretisch stampwerk. Ik vind de basiskennis van ziektebeelden, anatomie en fysiologie geregeld onvoldoende. Aan de andere kant hebben Nederlandse studenten meer aandacht voor het psychosomatische.'